

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با
عوامل فیلم سینمایی
«کفایت مذاکرات»

خنده روی لبه واقعیت

○ به نظر می‌رسد، سینمای خانواده در ایران عملاً به سمت کمدی‌های گیشه‌ای هل داده شده؟

به نظرم نمی‌توان گفت سینمای خانواده عملاً به سمت کمدی‌های گیشه‌ای «هل داده شده»؛ مسئله پیچیده‌تر از یک جهت‌گیری بیرونی است.

من به‌عنوان یک فیلمساز، ناگزیر بر اساس ذائقه مخاطب و تحولاتی که در جامعه پیرامون من شکل می‌گیرد حرکت می‌کنم. سینما در نهایت یک رسانه ارتباطی است و طبیعی است که بخواهد از دریچه آثار هنری با مخاطبش گفت‌وگو کند. در این مسیر، گاهی ژانر کمدی به دلیل ظرفیت گسترده‌اش برای جذب مخاطب، پررنگ‌تر می‌شود، اما این به معنای حذف یا تضعیف آگاهانه سایر گونه‌ها نیست.

از طرف دیگر، نباید فراموش کرد که مخاطب امروز هم تغییر کرده است؛ او انتخاب‌گرتر شده و با اتبوهی از محتوا مواجه است. بنابراین فیلمساز برای برقراری ارتباط مؤثر، باید هم به نیاز روز مخاطب توجه کند و هم تلاش کند یک قدم جلوتر از جامعه حرکت کند؛ یعنی صرفاً دنبال‌کننده ذائقه نباشد، بلکه در شکل دادن به آن هم نقشی داشته باشد.

در واقع اگر تغییری در سینمای خانواده به سمت کمدی دیده می‌شود، بیشتر حاصل همین تعامل دوطرفه است؛ هم از سمت مخاطب و شرایط اجتماعی و هم از سمت تلاش فیلمساز برای برقراری ارتباط مؤثرتر و گسترده‌تر با او.

○ ولی برخی معتقدند فضای «کفایت مذاکرات» کمی عصبی و شلوغ است؛ آیا این به دلیل موضوع فیلم است؟

من تا به حال چنین بازخوردی که اشاره به عصبی یا شلوغ بودن فضا داشته باشد دریافت نکرده‌ام و اساساً هم از این زاویه به اثر نگاه نکرده‌ام. آنچه در «کفایت مذاکرات» شکل گرفته، بیش از آنکه یک انتخاب از پیش تعیین‌شده در جهت تغییر لحن باشد، تابع مستقیم موضوع و ساختار فیلمنامه است.

طبیعی است وقتی با موقعیتی اجتماعی و انسانی روبه‌رو هستیم که در ذات خود تنش، تصمیم‌گیری‌های حساس و موقعیت‌های چندلایه دارد، میزان ریتم، میزان کنش و حتی میزان برخورد کاراکترها درام را به سمت پویایی بیشتری می‌برد. این پویایی اگر در چارچوب درست دراماتیک کنترل نشود، ممکن است از بیرون «شلوغ» تلقی شود، اما در واقع بخشی از منطق روایی اثر است.

از طرف دیگر، من همیشه تلاش کرده‌ام در هر پروژه به جای تکرار فرم‌های قبلی، به اقتضای فیلمنامه و جهان اثر وفادار باشم؛ یعنی این متن است که نوع لحن، میزان انرژی و شیوه روایت را تعیین می‌کند، نه یک تصمیم بیرونی برای تغییر مسیر.

○ و آیا این تغییر، بازتاب جامعه امروز ایران است؟

طبیعتاً هر اثر هنری در بستر زمانه خودش تولید می‌شود و ناخواسته یا آگاهانه بازتابی از شرایط پیرامونی دارد؛ اما من ترجیح می‌دهم به جای برجسب‌گذاری مستقیم، به خروجی و واکنش مخاطب رجوع کنم.

در این مورد هم بازخوردهای مخاطبان و به‌خصوص روند صعودی فیلم در گیشه، با وجود محدودیت سانس‌ها، نشان می‌دهد که این لحن و این نوع روایت توانسته با مخاطب ارتباط برقرار کند و مسیر خود را پیدا کند.

○ چقدر فضای شبکه‌های اجتماعی روی ریتم و جنس شوخی‌های فیلم اثر گذاشته؟

امروز مخاطب قبل از اینکه فیلم را ببیند، در معرض حجم زیادی از واکنش‌ها، کلیپ‌ها و برداشت‌های کوتاه در شبکه‌های اجتماعی قرار دارد. این فضا ناخودآگاه باعث شده سطح توجه و انتظار مخاطب نسبت به ریتم روایت تغییر کند؛ یعنی مخاطب به ضرب‌آهنگ‌های سریع‌تر، موقعیت‌های مشخص‌تر و شوخی‌هایی که قابلیت درک و واکنش سریع دارند عادت کرده است.

اما در مورد خود «کفایت مذاکرات»، جنس شوخی‌ها و ریتم اثر در مرحله اول از دل فیلمنامه و موقعیت‌های دراماتیک آمده است، نه از بیرون. ما سعی کردیم به جهان اثر وفادار بمانیم و شوخی‌ها را از دل موقعیت و شخصیت استخراج کنیم.

در عین حال نمی‌شود انکار کرد که امروز هیچ فیلمی در خلأ تولید و دیده نمی‌شود. بازخوردهای لحظه‌ای، موج‌های واکنشی و نوع مصرف محتوا در شبکه‌های اجتماعی، همگی به‌صورت غیرمستقیم در ذهن فیلمساز و حتی در خوانش مخاطب اثر تأثیر می‌گذارند. اما در نهایت، اگر اثر بر پایه فیلمنامه و منطق دراماتیک شکل گرفته باشد، این تأثیر بیشتر در مرحله دریافت و تحلیل مخاطب دیده می‌شود تا در ساختار خود فیلم.

«کفایت مذاکرات» تازه‌ترین ساخته سهیل موفق، فیلمی است که از همان عنوانش، حال‌وهوایی آشنا و کنایه‌آمیز دارد و قصه‌اش را بر بستری از بحران اقتصادی، روابط خانوادگی و تصمیم‌هایی بنا می‌کند که قرار است گره‌گشا باشند اما خودشان به آغاز دردسرهایی تازه تبدیل می‌شوند. فیلم داستان خانواده‌ای را روایت می‌کند که برای عبور از مشکلات مالی، وارد ماجرای رجم اجاره‌ای می‌شوند؛ تصمیمی که خیلی زود همه چیز را از کنترل خارج می‌کند و شخصیت‌ها را در موقعیت‌هایی پیچیده و کمیک قرار می‌دهد. جمله کوتاه «این چیزها تو سریال‌های ترکی هم قفله...» که در خلاصه رسمی فیلم آمده، به خوبی فضای اغراق‌شده و پرتنش جهان فیلم را توصیف می‌کند.

کفایت مذاکرات» نخستین تجربه سهیل موفق در ساخت فیلمی برای مخاطب بزرگسال است. کارگردانی که پیش از این با آثاری چون «شکلات»، «پاستایونی» و «نوروز» بیشتر در سینمای کودک و نوجوان شناخته می‌شد، این بار به سراغ فضایی متفاوت رفته و پنجمین فیلم بلندش را در قالب یک کمدی اجتماعی ساخته است.

در ترکیب بازیگران فیلم، چهره‌هایی چون مهران غفوریان، محسن کیایی، ایمان صفا، رویا میرعلمی، المیرا دهقانی، حدیث فولادوند، سارا منجری، محمدرضا داوودنژاد، قدرت‌الله ایزدی، محمدجواد جعفرپور و جواد پولادی حضور دارند.

فیلمنامه «کفایت مذاکرات» را حمزه صالحی نوشته و تهیه‌کنندگی آن برعهده ابراهیم عامریان دارد. در پشت صحنه نیز روزه رایگا به عنوان مدیر فیلمبرداری، حسن ایوبی در مقام تدوینگر، امیر توسلی به عنوان آهنگساز، حسین ابوالصدق در بخش طراحی و ترکیب صدا، عبدالله اسکندری به عنوان طراح گریم و سعید هنرمند در مقام طراح صحنه حضور دارند.

سمیرا جعفری

گفت‌وگو

داشته باشند.

○ همین موضوع فیلم شما پیش از این دستمایه فیلم‌های تلخی بوده. آیا احساس می‌کنید مخاطب امروز دیگر با کمدی‌های ساده خانوادگی ارتباط نمی‌گیرد؟

نه الزاماً. به نظرم مسئله این نیست که مخاطب از کمدی خانوادگی فاصله گرفته باشد، بلکه توقع مخاطب تغییر کرده است.

امروز تماشاگر ایرانی در کنار نیاز به سرگرمی و خندیدن، به دنبال «واقعیت قابل لمس» هم هست. موضوعاتی مثل رجم اجاره‌ای که در گذشته بیشتر در قالب روایت‌های تلخ و سنگین مطرح می‌شد، امروز اگر قرار است وارد کمدی شود، باید از دل زیست اجتماعی مردم و با شناخت دقیق از

سهیل موفق،
کارگردان:

کمدی باید از دل زیست واقعی مردم شکل بگیرد

در روزگاری که بحران اقتصادی به یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های زندگی مردم تبدیل شده، کمدی نیز ناگزیر از بازتاب این واقعیت‌هاست. سهیل موفق، در گفت‌وگویی با روزنامه صبا تأکید می‌کند که هدف او از ورود به چنین فضاهایی، فاصله گرفتن از تلخی محض و روایت قابل لمس مسائل اجتماعی با زبان طنز است؛ زبانی که بتواند هم سرگرم‌کننده باشد و هم امکان هم‌ذات‌پنداری مخاطب را فراهم کند.

○ شما سال‌ها در فضای کودک و خانواده کار کردید؛ چه شد به سمت کمدی‌هایی با بحران اقتصادی رفتید؟

واقعیت این است که در سال‌های اخیر، بحران اقتصادی به اولویت اول خانواده‌های ایرانی تبدیل شده است. وقتی دغدغه اصلی مردم معیشت، هزینه‌های زندگی و فشارهای اقتصادی باشد، طبیعی است که این مسائل وارد قصه‌ها و حتی کمدی‌ها هم بشود. من فکر کردم کمدی می‌تواند راهی باشد برای روایت همین دغدغه‌های واقعی؛ هم مردم با آن هم‌ذات‌پنداری می‌کنند و هم بتوانیم تلخی این مسائل را با بیانی طنز و کمدی کمتر کنیم تا خانواده‌ها در کنار هم، ضمن دیدن و لمس واقعیت‌ها، احساس سنگینی و ناامیدی کمتری

